

Ks. prof. dr hab. Jan Słomka

BIBLIOGRAFIA

stan z 12.2015

Druki zwarte:

Il quarto discorso contro gli Ariani dello Pseudoatanasio. Analisi teologica, tesi dottorale in Teologia e Scienze Patristiche, Istituto Patristico Augustinianum, Roma 1993.

Ojcowie dzisiaj czytani, Łódź 1995.

Pokarm i ofiara. Refleksja eucharystyczna wczesnych Ojców greckich, Łódź 2000.

Polskie tłumaczenia dzieł Ojców Kościoła. Przewodnik bibliograficzny, Łódź 2001.

Chrzest i pokuta w starożytności chrześcijańskiej, Antologia tekstów, układ, wstęp i komentarze J. Słomka, Kraków 2004, ss. 286.

Jak miecz. Komentarze do czytań niedzielnych na rok A, B, C, Kraków 2004, ss. 340.

Nowe proroctwo. Historia i doktryna montanizmu, Katowice 2007, ss.280.

Wczesnochrześcijańskie nazwy chrztu, Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, Katowice 2009, ss.232.

Artykuły naukowe, przekłady opatrzone wstępem i komentarzem

Z historii interpretacji nicejskiego wyznania wiary, w: *Łódzkie Studia Teologiczne* 3 (1994), s. 323-338.

Orygenesowy komentarz do słów "Chleba naszego powszedniego daj nam dzisiaj", w: *Zeszyty Karmelitańskie* 1(4) (1994), s. 49-55, oraz pod tytułem: *Proście o rzeczy wielkie*, w: *Ojcowie dzisiaj czytani*, Łódź 1995, 32-50.

Św. Grzegorz z Nyssy pyta: Co to znaczy być chrześcijaninem?, w: *Zeszyty Karmelitańskie* 2(5) (1994), s. 47-54; oraz pod tytułem: *W imię Jezusa*, w: *Ojcowie dzisiaj czytani*, Łódź 1995, s. 10-31.

Wielopiętrowa Biblia, w: *Ojcowie dzisiaj czytani*, Łódź 1995, s. 51-67.

Stare prawo wolności człowieka (Ireneusz AH 4,37, wstęp, przekład, komentarz), w: *Ojcowie dzisiaj czytani*, Łódź 1995, s. 68-81.

Źródła pustyni, w: *Ojcowie dzisiaj czytani*, Łódź 1995, s. 82-105.

Doskonały kocha z całego serca (o Izaaku z Niniwy), w: *Ojcowie dzisiaj czytani*, Łódź 1995, 106-114, oraz pod tytułem: *Izaak z Niniwy. Doskonały kocha z całego serca*, w: *Widoki* 11(43) (1994), s. 12-13.

Wolność a posłuszeństwo w ujęciu św. Ireneusza, w: *Veritatem desiderat anima. Studia Patrystyczne z okazji 110 rocznicy urodzin Bertholda Altanera (1885-1964)*, red. N. WIDOK, (Opolska Biblioteka Teologiczna 6), Opole 1995, s. 25-52.

- Symbol Nicejski*, w: *Wolność w prawdzie. Księga Jubileuszowa Instytutu Teologicznego w Łodzi*, Łódź 1997, s. 125-140.
- Ojcowie, starożytne wyznania wiary i oficjalne teksty Kościoła starożytnego w Katechizmie Kościoła Katolickiego*, w: *Symbol Apostolski w nauczaniu i sztuce Kościoła*, red. ks. R. KNAPIŃSKI (Źródła i monografie 159), Lublin 1997, s. 25-38 (wersja skrócona: *Ojcowie w Katechizmie*, w: *Ojcowie dzisiaj czytani*, Łódź 1995, s. 114-130).
- MARCELI Z ANCYRY, *Fragmety zachowanych pism (1-35)*, wstęp i przekład J. Słomka, w: *Vox Patrum* 32-33 (1997), s. 439-450;
- Ojcowie Kościoła w tekstach Ojca Świętego*, w: *W kręgu Pism Papieża i tekstów biblijnych*, Łódź 1997, s. 77-81.
- Eucharystia w pismach Klemensa Rzymskiego, Ignacego Antiocheńskiego i w Didache*, w: *Studia Antiquitatis Christianae* 13 (*Judeochrześcijańskie elementy w literaturze patrystycznej*), Warszawa 1998, s. 60-71.
- Wieloznaczność i niewystarczalność słowa według Orygenesa i św. Augustyna*, w: *Funkcja słowa w ewangelizacji, Materiały z konferencji 6-8 maja 1998 r.*, Łódź 1998, s. 249-254.
- System i nadzieja*, w: *Łódzkie Studia Teologiczne* 8 (1999), s. 333-342.
- Wcielenie u Marcelego z Ancyry*, wykład wygłoszony na sympozjum patrystycznym na KUL 27-28.11.2000, w: *Vox Patrum*, 38-39 (2000), s. 157-170.
- Bóg Ojciec u Marcelego z Ancyry*, wykład wygłoszony na sympozjum patrystycznym na UKSW 21.10.1999, w: *Studia Antiquitatis Christianae* 15 (*Bóg Ojciec i przełom wieków w myśli patrystycznej*), Warszawa 2001, s. 55-65.
- Wspomnienie i oczekiwanie w refleksji eucharystycznej Justyna i Orygenesa*, wykład wygłoszony na sympozjum patrystycznym na UKSW 26.10.2000, w: *Studia Antiquitatis Christianae* 15 (*Bóg Ojciec i przełom wieków w myśli patrystycznej*), Warszawa 2001, s. 161-168.
- [wraz z M. Woźniak-Łabieniec] *Poetycka polemika Zbigniewa Herberta ze św. Augustynem*, w: *Idee chrześcijańskie w życiu Europejczyka*, cz. I, red. A. CEGLIŃSKA, Z. STASZEWSKA, Łódź 2001, s. 113-128.
- Uczelnia jako miejsce pielęgnowania etyki obywatelskiej*, w: *Zaufać Bogu i człowiekowi. Książka dedykowana pośmiertnie w hołdzie św. księdzu Profesorowi Tadeuszowi Sikorskiemu*, Łódź 2002, 246-249.
- Autorytet Soboru. Rola autorytetu w poszukiwaniach teologicznych: św. Atanazy i św. Grzegorz z Nazjanzu*, w: *Autorytety i normy. Materiały z konferencji 13-15 maja 2002 r.*, Łódź 2003, s. 391-400.
- Starotestamentalne przymierza w interpretacji Orygenesa*, w: *Verbum Vitae* 4 (2003), s. 213-226.
- Teologiczne podstawy egzegezy Orygenesa i jej aktualność*, w: *Śląskie Studia Historyczno-Teologiczne* 36,2 (2003), s. 477-489.
- Orygenes o kapłaństwie i Eucharystii w Homiliach o Księdze Kapłańskiej*, w: *Vox Patrum* 44-45 (2003), s. 99-118.

- Św. Augustyn, rozterki miłośnika piękna*, referat wygłoszony na międzynarodowej konferencji *Piękno materialne – piękno duchowe*, w Łodzi 15 maja 2003 r., w: *Piękno materialne, piękno duchowe*, red. A. Tomej-Mirek, Łódź 2004, s. 631-640.
- Ciało i Krew Jezusa jako pokarm. J 6,48-58 w interpretacji Orygenesesa, Vobis episcopus vobiscum christianus. Księga Jubileuszowa dedykowana Księdzu Arcybiskupowi Damianowi Zimoniowi w dwudziestolecie posługi biskupiej w archidiecezji katowickiej oraz w siedemdziesiątą rocznicę urodzin*, red. W. MYSZOR, A. MALINA, Katowice 2004, s. 231-243.
- Ciało i Krew Jezusa jako pokarm. J 6,48-58 w interpretacji Klemensa Aleksandryjskiego*, *Śląskie Studia Historyczno-Teologiczne* 37,2 (2004), s.131-138.
- Spór o władzę Kościoła nad chrztem*, w: *Studia i Materiały* 2004, s.162-169.
- Svaty Cyprian, otec latinske teologie eucharistie*, w: *Salve, Revue pro teologii a duchovni zivot a krestanskou kulturu* 15,2 (2005), s. 27-38, tłum. T. Eisnerova OP.
- Chrzest i Kościół: analiza określeń chrztu: „oczyszczenie” i „w imię Jezusa”*, w: *Kościół wobec granic. Praca dedykowana ks. prof. dr. Lotharowi Ullrichowi*, red. J. KEMPA, Katowice 2005, ss. 11-26.
- Sin in Origen's Homilies on Leviticus*, w: *Śląskie Studia Historyczno-Teologiczne* 38, specjalny(2005), s. 58-69.
- Oczyszczenie z grzechu wg Orygenesesa*, w: *Śląskie Studia Historyczno-Teologiczne* 38,2 (2005), s. 337-353.
- Praktyka eucharystyczna w starożytności. Wybrane świadectwa*, w: *Eucharystia w życiu Kościoła*, red. A. ŻADŁO, Katowice 2005, s. 84-100.
- Eklezjalne aspekty pierwszej fazy montanizmu*, w: *„A nadzieja zawieść nie może...” (Rz 5,5). Książka dedykowana papieżowi Janowi Pawłowi II w pierwszą rocznicę jego śmierci*, Instytut Teologiczny, Łódź 2006, s.560-568.
- Refleksja eucharystyczna w pierwszych wiekach chrześcijaństwa – Didache, Justyn, Ireneusz*, w: *Mistyka eucharystyczna*, red. J. GOGOLA OCD, Kraków 2006, s.15-35.
- Chrześcijańscy prorocy I-II wiek*, w: *Zeszyty Naukowe UJ, „Studia Religioznologiczne”* 39 (2006), ss. 9-21.
- Chrzest jako pieczęć*, w: *Śląskie Studia Historyczno-Teologiczne* 39,2 (2006), s. 255-271.
- Sposoby wykładu patrologii*, w: *Dydaktyka teologii (SiM WTL UŚ 33)*, red. K. SOSNA, Katowice 2007, s. 91-100.
- Męczennicy i przebaczenie grzechów*, w: *Studia Pastoralne* 3(2007), s. 94-106.
- Metodologia wykładu patrologii-patrystyki w Polsce po „Instrukcji” z 1989 roku*, w: *Vox Patrum* 28 (2008), t. 52, s. 951-964.
- Działanie Ducha Świętego podczas modlitwy według Orygenesesa*, w: *Omnia tempus habent. Miscellanea theologica Vincentio Myszor quadragesimum annum laboris scientifici celebranti ab amicis, sodalibus discipulisque oblata*, red. A. REGINEK, G. STRZELCZYK, A. ŻADŁO, Katowice 2009, s. 114-124.
- Recepcja Pawłowej teologii chrztu*, w: *Nieść nadzieję na współczesne areopagi. Otaczając troską życie. W roku św. Pawła Apostoła Narodów*, red. B. BIELA, Katowice Piekary Śląskie 2009, s. 71-82.

- Ireneusz i przebóstwienie człowieka*, w: *Śląskie Studia Historyczno-Teologiczne* 42,1 (2009), s. 97-104.
- Disciplina arcani. Czy chrześcijaństwo jest religią ezoteryczną?*, w: *Chrześcijaństwo w świecie późnego antyku* (SACH 18), red. J. NAUMOWICZ, Warszawa 2009, s. 107-126.
- Eklezjalno-teologiczne podstawy praktyki pokutnej wprowadzonej przez Cypriana w Kartaginie*, w: *Śląskie Studia Historyczno-Teologiczne* 42,2 (2009), s. 24-37.
- Homilia jako „budowanie Kościoła według Orygenesusa”*, w: *Praedicamus Christum crucifixum. Słowo Boże w liturgii Kościoła. Księga Jubileuszowa dedykowana Księdzu Arcybiskupowi Damianowi Zimoniowi Metropolicie Katowickiemu w 25. rocznicę święceń biskupich*, red. A. ŻĄDŁO, Katowice 2010, s. 181-187.
- Problem uczestnictwa w Eucharystii niedzielnej w okresie patrystycznym*, w: *Natura i cechy zgromadzenia liturgicznego*, red. A. ŻĄDŁO, Katowice 2010, s.102-114.
- Judeochrześcijańska koncepcja Kościoła*, w: *Kościół starożytny - Królestwo Chrystusa i instytucja*, red. F. DRĄCZKOWSKI, J. PAŁUCKI, P. SZCZUR, M. SZRAM, M. WYSOCKI, M. ZIÓŁKOWSKA, Lublin 2010, s. 23-35.
- Marcelego z Ancyry interpretacja Prz 8,22-30*, w: „*Śląskie Studia Historyczno-Teologiczne*” 44,1 (2011), s. 38-44.
- Posługa biskupa jako officium*, w: *Studia Pastoralne* 7 (2011), s. 409-411.
- Poznanie Boga przez pogan według apologetów wczesnochrześcijańskich*, w: *Wczesne chrześcijaństwo a religie*, red. I.S. Ledwoń, M. Szram, Lublin 2012, s. 329-376.
- Komentarz Orygenesusa do słów: „Oto Baranek Boży, który gładzi grzech świata”*, *Studia Teologiczne i Humanistyczne* 2,1 (2012), s. 23-33.
- Mistrz i uczeń w pismach ojców pustyni*, w: *Mistrz i uczeń. Zbiór studiów*, red. D. Bienkowska, J. Lewandowicz, Łódź 2013, s. 69-76.
- Teologiczne przesłanki urzędu biskupa; Rola biskupa w Kościele według Ignacego Antiocheńskiego*, w: *Studia patrystyczne zebrane w 90. rocznicę ustanowienia administracji apostołskiej na Górnym Śląsku (Studia Antiquitatis Christianae. Series Nova 15)*, Wybór i redakcja Wincenty Myszor, Katowice 2014, s. 9-16.
- Dzieło stworzenia w myśli patrystycznej*, w: *Scripturae Lumen 6. Biblia i jej oddziaływanie. Bóg Stwórca*, Tarnów 2014, s. 335-348.
- Krytyka żydów w najstarszych pismach tradycji antiocheńskiej i azjatyckiej*, w: *Historia - teologia-tradycja. Księga Jubileuszowa dedykowana Księdzu Józefowi Krętoszowi w 65. rocznicę urodzin*. [Studia Pastoralne 10(2014)], s. 396-404.
- Teologia chrztu u ojców Kościoła*, w: *Nowe życie w Chrystusie. Przez wiarę i chrzest do świadectwa. Program duszpasterski na lata 2013-2017* pod red. ks. dra Szymona Stułkowskiego, Poznań 2015, s. 221- 238.

Publikacje elektroniczne:

http://www.wtl.us.edu.pl/pdf/bibliografia_tlumaczen_OK.pdf – bibliografia polskich tłumaczeń tekstów Ojców Kościoła do r. 2006.

<http://www.wtl.us.edu.pl/pdf/zak/patrologia.pdf> – konspekty do wykładów z patrologii.

Recenzje:

Storia della teologia, Casale Monferrato 1993, w: *Collectanea Theologica* 1994, z. 1, 171-173.

Hubertus R. DROBNER, *Lehrbuch der Patrologie*, Freiburg in Breisgau-Basel-Wien, 1994, ss. 452, w: *Łódzkie Studia Teologiczne*, 5 (1996), s. 309-310.

EUGIPIUSZ, *Żywot św. Seweryna. Reguła*, tłum. i oprac. K. OBRYCKI, *ŻM* 13, Kraków-Tyniec 1996, w: *Vox Patrum* 30-31 (1996), s. 479-481.

ATANAZY Z ALEKSANDRII, *O wcieleniu Słowa*, przekład, wprowadzenie, przypisy i indeksy M. WOJCIECHOWSKI, Warszawa 1998, ss. 92, w: *Łódzkie Studia Teologiczne* 7 (1998), s. 363-364.

Wolf-Dieter HAUSCHILD, *Lehrbuch der Kirchen- und Dogmengeschichte*, Band I: *Alte Kirche und Mittelalter*, Gütersloh 1995, ss. 694, w: *Łódzkie Studia Teologiczne* 7 (1998), s. 358-361.

Pierwsze pisma greckie o dziewictwie: PSEUDO-KLEMENS RZYMSKI, *Listy o dziewictwie*; METODY Z OLIMPU, *Uczta*; PSEUDO-BAZYLI, *Homilia o dziewictwie*; wstęp i opracowanie: J. NAUMOWICZ, przekład: S. KALINKOWSKI, W. KANIA, J. NAUMOWICZ, Kraków 1997, ss.300, w: *Łódzkie Studia Teologiczne* 7 (1998), s. 361-363.

R. MURAWSKI, *Wczesnochrześcijańska katecheza (Do Edyktu Mediolańskiego - 313r.)*, Płocki Instytut Wydawniczy, Płock, 1999, ss. 238, w: *Łódzkie Studia Teologiczne* 8 (1999), s. 427-429.

Manlio SIMONETTI, *Między dosłownością a alegorią. Przyczynek do historii egzegezy patrystycznej*, przekład T. SKIBIŃSKI SAC, Kraków 2000, s. 386. w: *Łódzkie Studia Teologiczne* 9 (2000), s. 357-359.

Bernard SESBOÜÉ SJ, Joseph WOLINSKI, *Bóg zbawienia. Tradycja, reguła i Symbole wiary. Ekonomia zbawienia. Rozwój dogmatów trynitarnych i chrystologicznych (Pierwszy tom historii dogmatów opracowywanej pod redakcją Bernarda SESBOÜÉ SJ)*, tłum. P. RAK, red. T. DZIDEK, Kraków 1999, s. 490, w: *Łódzkie Studia Teologiczne* 9 (2000), s. 359-361.

M. KOZERA, *Idealy Ojców pustyni. Pathos i apatheia*, Lublin 2000, w: *Vox Patrum* 40-41 (2001), s. 545-547.

K. PANUŚ, *Zarys historii kaznodziejstwa w Kościele katolickim*, cz. I-III, Kraków 1999-2001, w: *Tygodnik Powszechny* 10, (28.04.2001).

Henryk PIETRAS, *Początki teologii Kościoła*, Kraków 2000, *Śląskie Studia Historyczno-Teologiczne* 37,1 (2004), s. 191-194.

Pisma św. Augustyna o małżeństwie i dziewictwie. Przekład i komentarz (Wartości małżeństwa, O świętym dziewictwie, O doskonałym wdowieństwie, Cudzołżne małżeństwa, O powściągliwości, Małżeństwo i pożądliwość), red. A. ECKMANN, tłumacze: W. EBOROWICZ, R. BOBEL, H. BOJKO, T. GACIA, M. CIEŚLUK, S. LASKOWSKI, K. KOŚCIELNIAK OFMConv, Lublin 2003, s. 392, *Śląskie Studia Historyczno-Teologiczne* 37,2 (2004), s. 293-296.

Michael FIEDROWICZ, *Teologia ojców Kościoła. Podstawy wczesnochrześcijańskiej refleksji nad wiarą*, przekład Wojciech Szymona OP, Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, Kraków 2009 (oryginał: *Theologie der Kirchenväter. Grundlagen frühchristlicher Glaubensreflexion*, Freiburg - Basel - Wien, Herder, 2007); w: *Śląskie Studia Historyczno-Teologiczne* 43,1 (2010), s. 175-176.

Jacek KEMPA, *Konieczność zbawienia. Antropologiczne założenia soteriologii Anzelma z Canterbury* (Studia i Materiały Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Śląskiego, nr 53), Katowice 2009, w: *Śląskie Studia Historyczno-Teologiczne* 43,1 (2010), 176-181.

recenzja: Henryk Pietras SJ, SOBÓR NICEJSKI (325). Kontekst religijny i polityczny, dokumenty, komentarze, Kraków 2013, w: *Śląskie Studia Historyczno-Teologiczne*, nr 1/2014.

Sprawozdania, omówienia, noty bibliograficzne

Wspomnienie o śp. ks. Zygmuncie Skowrońskim, wraz z notką bibliograficzną o jednym jego artykule patrystycznym: Świadomość prymatu u św. Leona Wielkiego, w: *Wiadomości Diecezjalne Łódzkie* 29 (1955), s. 200-205, w: *Vox Patrum* 12-13 (1987), s. 546-547.

Ojcowie Kościoła w Internecie, w: *Vox Patrum* 24-29 (1993-1995), 709-711.

Kilka uwag o Przebudzeniu Anthony de Mello, w: *Ojcowie dzisiaj czytani*, Łódź 1995, s. 154-162.

Grzegorz JAŚKIEWICZ, *Keryks – kerygma w mowach Grzegorza z Nazjanzu*, Siedlce 2003, w: *Śląskie Studia Historyczno-Teologiczne* 37,1 (2004), s. 231-232.

Bogdan CZYŻEWSKI, *Księgi Pisma Świętego w ujęciu izagogi Juniliusza Afrykańczyka*, Poznań 2003, w: *Śląskie Studia Historyczno-Teologiczne* 37,1 (2004), s. 232.

Elżbieta KOTKOWSKA, *Pomyśleć świat jako całość wg św. Grzegorza z Nyssy*, Poznań 2003, w: *Śląskie Studia Historyczno-Teologiczne* 37,1 (2004), s. 231-232.

Jean DANÉLOU, *Teologia judeochrześcijańska. historia doktryn chrześcijańskich przed Soborem Nicejskim*, przekład S. BASISTA, Kraków 2002, w: *Śląskie Studia Historyczno-Teologiczne* 37,1 (2004), s. 233.

Publiczne dyskusje:

Inspiracje chrześcijańskie wczoraj i dziś. Z prof. Stefanem Swieżawskim rozmawia ks. Jan Słomka, w: *Inspiracje chrześcijańskie w kulturze Europy. Materiały z konferencji 11-14 maja 1999 r.* Łódź 2000, s. ??.

Tłumaczenia:

Jacques FONTAINE, *Chrześcijańska literatura łacińska. Rys historyczny*, przełożył z języka włoskiego ks. Jan Słomka, 8. tom serii „Teologia dla wszystkich”, Tarnów 1997.

Św. IZAAK Z NINIWY, *Gramatyka życia duchowego*, wstęp, przekład z języka włoskiego, opracowanie i redakcja naukowa ks. Jan Słomka, seria Biblioteka Ojców Kościoła, Kraków 2010.